

بررسی شیوع سنوروس سربرالیس در گوسفندان کشتارگاه شهرستان بابل ۱۳۸۷

محمد رضا یوسفی^{۱*}، محدثه ابو حسنی^۲، سید محمد حسینی^۳، شیلا امیدظهير^۴

۱- استادیار گروه پاتوبیولوژی دانشکده دامپزشکی دانشکده آزاد اسلامی واحد بابل، بابل-ایران.

۲- دانشجوی تخصصی دوره دکتری فارماکولوژی دانشگاه تهران، تهران-ایران.

۳- دانشجوی تخصصی دوره دکتری بهداشت و بیماری های آبیان دانشگاه تهران، تهران-ایران.

۴- دانش آموزانه علوم آزمایشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل، بابل-ایران.

* نویسنده مسئول: Sh_histologist@yahoo.com

دریافت مقاله: ۱۴ شهریور ۸۸، پذیرش نهایی: ۲۴ دی ۸۸

Survey on prevalence rate of coenuros cerebralis in Babol city slaughtered sheeps (2008)

Yuossefi, M. R.^{1*}, Abohasani, M.², Hosseini, S.M.³, Omidzahir, Sh.⁴

¹Department of Pathobiology, Faculty of Veterinary Medicine, Islamic Azad University Babol Branch, Babol- Iran.

²PhD student in Pharmacology, Tehran University, Tehran- Iran.

³PhD student in Aquatic Animal Health, Tehran University, Tehran- Iran.

⁴Graduated from Laboratory Sciences, Islamic Azad University Babol Branch, Babol- Iran.

Abstract

Coenurosis is caused by Coenurus cerebralis. Coenurosis is the larval stage of Taenia multiceps multiceps. Mature parasite live in canine & canidae gut. Parasite larve stage inclinate mostly to C.N.S specially brain & spinal cord. this study accomplished at 3 months (from may to july) 2008 in 986 slaughtered sheeps. the percent sheeps (0.3%) were infected. Coenurosis doesn,t response to treatment, thus priphylaxis is the best way for control of disease. for example, prevention of access in dogs to parasite & pharmaceutical treatment against parasite in dogs can cause control of disease. *Vet. Res. Bull.* 6,2:97-99, 2011.

Keywords: coenurosis, T.multiceps multiceps, slaughter- house, sheep, babol.

می شوند(۱).

مرحله لاروی این انگل عمدتاً تمایل به سیستم اعصاب مرکزی بخصوص مغز و نخاع شوکی دارد. سنوروس سربرالیس در گوسفند و بز علاوه بر سیستم عصبی در فضاهای بین ماهیچه‌ای و زیر جلد هم گزارش شده است علایم این بیماری شامل بی حالی، حرکات نامتعادل، تشنجات صرعی دوره‌ای است. این بیماری را بیماری چرخش (Gid یا تلو تلو خوردن) (Stagger) می‌نامند که بر حسب قرار گرفتن کیست در سیستم اعصاب مرکزی نشانه‌های بالینی بیماری متفاوت است(۱).

چکیده

سنوروزیس نام بیماری ناشی از سنوروس سربرالیس است. سنوروس سربرالیس مرحله نوزادی تنیا مولتی‌سپیس مولتی‌سپیس می‌باشد. انگل بالغ در روده سگ و سگ سانان زندگی می‌کند. مرحله لاروی این انگل عمدتاً تمایل به سیستم اعصاب مرکزی بخصوص مغز و نخاع شوکی نشخوارکنندگان دارد. این مطالعه به مدت ۳ ماه (از اردیبهشت تا تیر ماه) ۱۳۸۷ بر روی ۹۸۶ گوسفند کشتار شده صورت پذیرفت که میزان آلودگی (۰/۳) درصد مشاهده گردید. از آنجا که بیماری سنوروزیس در دام‌ها به درمان پاسخ نمی‌دهد بهترین راه برای کنترل این بیماری پیشگیری از آن می‌باشد. به طور مثال جلوگیری از دسترسی سگ‌ها به انگل و همین‌طور درمان داروئی ضد کرمی مرتب در سگ‌های گله می‌تواند به خوبی باعث کنترل این بیماری شود. پژوهشنامه دامپزشکی، ۱۳۸۹، دوره ۶، شماره ۲، ۹۹-۹۷. بابل.

مقدمه

سنوروزیس نام بیماری ناشی از نوزاد سنوروس سربرالیس است. سنوروس سربرالیس مرحله نوزادی تنیا مولتی‌سپیس مولتی‌سپیس می‌باشد. این کرم به طول ۱۰۰-۴۰ سانتیمتر و عرض ۰/۸ میلیمتر دارای اسکولکس گلابی شکل که مجهز به ۲ ردیف قلاب (حاوی ۳۲-۲۲ قلاب) می‌باشد. انگل بالغ در روده سگ و سگ سانان زندگی می‌کند. سگ‌ها از طریق دفع بنداز راه مدفوع خود باعث آلودگی محیط شده و میزبانان واسط مثل انواع نشخوارکنندگان از طریق خوردن تخم انگل به این بیماری مبتلا

شکل ۲ - کیست سنوروس سربرالیس در لوب چپ مغز گوسفند.

مغزها دارای این کیست بودند (جدول ۱).

در ماه‌های اردیبهشت و خرداد، یک گوسفند ماده دارای این کیست بود که از نظر اندازه بسیار کوچک و فاقد علامت بالینی در گوسفند قبل از کشتار بود و بطور متوسط اندازه هر دو کیست حدود ۱/۲-۱ سانتیمتر بود که هر دو کیست در لوب راست مغز مشاهده گردید ولی در تیر ماه یک گوسفند نر حدود یک تا دو ساله دارای علائم واضح این بیماری بود که به گفته صاحب دام حیوان تمایل به چرخش به سمت چپ داشت و در حال ایستادن دو دست خود را از هم باز نگه می‌داشت و حیوان سر خود را به پهلو چپ قرار می‌داد. پس از باز کردن سر حیوان کیستی به قطر تقریبی ۳-۳/۵ سانتیمتر در لوب چپ مغز مشاهده شد. پس از بررسی‌های آماری هیچ‌گونه ارتباط معنی‌داری در ماه‌ها از نظر میزان آلودگی مشاهده نشد ($p > 0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

طی بررسی سه ماهه بر روی گوسفندان ذبح شده در کشتارگاه شهرستان بابل در مجموع ۳/۰ درصد از این گوسفندان به سنوروس سربرالیس مبتلا بودند. این بیماری عمدتاً در گوسفند در سیستم اعصاب مرکزی رخ می‌دهد ولی در سایر نشخوارکنندگان مثل بز در فضاهای بین ماهیچه‌ای و در زیر پوست مشاهده شده است که به نظر می‌رسد انتخاب محل ایجاد کیست بر حسب نوع میزبان متفاوت بوده و به انگل ارتباطی پیدا نمی‌کند (۱).

طی مطالعه‌ای که گیسیک و همکارانش در سال (۲۰۰۷) در استان کارس در ترکیه بر روی ۳۸۷ گوسفند در طول یک سال انجام داده‌اند تعداد ۶۰ راس (۸/۷۳ درصد) از این گوسفندان به

جدول ۱ - شیوع سنوروس سربرالیس به تفکیک ماه در گوسفندان کشتارگاه شهرستان بابل ۱۳۸۷.

درصد	نر	ماده	تعداد کشتار	
32/0	-	1	312	اردیبهشت
28/0	-	1	354	خرداد
31/0	1	-1	320	تیر
30/0	1	2	986	مجموع

تاکنون طبق گزارشات سولزی ۲۵ مورد آلودگی انسان نیز به این انگل گزارش شده که در انسان بیشتر موارد آلودگی چشمی و سیستم اعصاب مرکزی بوده است (۱).

بز، گاو، گاو میش و شتر میزبان مناسبی برای سنوروس سربرالیس نیستند ولی ابتلای گوسفند به این انگل بسیار زیاد است. در بررسی که دکتر اسلامی در کشتارگاه‌های تهران بر روی گوسفندان کشتار شده انجام دادند میزان آلودگی را ۳۲/۰ درصد گزارش کردند. (گزارش منتشر نشده) دامداران به خوبی بیماری را با اسامی محلی مختلف می‌شناسند و از آنجا که دام‌های مبتلا قبل از رسیدن به سن اقتصادی ذبح می‌شوند بر این اساس شیوع دقیق و مشخصی از این بیماری در کشور وجود ندارد. هدف از مطالعه حاضر بررسی شیوع کشتارگاهی این آلودگی در گوسفندان کشتار شده در کشتارگاه بابل بود.

مواد و روش کار

این مطالعه به صورت توصیفی - مقطعی و به مدت ۳ ماه (از اردیبهشت تا تیر ماه) ۱۳۸۷ در روزهای اول هفته که میزان کشتار نسبت به سایر روزهای هفته بیشتر بود در کشتارگاه شهرستان بابل صورت گرفت. پس از جداسازی سر گوسفندان که در یک نقطه برای خارج کردن مغز جمع‌آوری می‌شدند از نظر وجود آلودگی کیست سنوروس سربرالیس در روی مغز گوسفندان مورد بررسی قرار می‌گرفتند. جمعاً ۱۲ روز در طول این سه ماه به کشتارگاه رفتیم و کلاً ۹۸۶ مغز گوسفند مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های بدست آمده از این مطالعه با استفاده از نرم افزار SPSS و به کمک آزمون T student مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

نتایج

از تعداد ۹۸۶ راس گوسفند که در این سه ماه در کشتارگاه شهرستان بابل کشتار شده بودند تنها سه مورد (۳/۰ درصد) از

- turkey. *Bull Vet Pulawy*, **51**: 379-382.
5. Scala, A., Cancedda, G. M., et al. (2007) A survey of *Taenia multiceps* coenurosis in Sardinian sheep. *veterinary parasitology*, **143**: 294- 298.
6. Sharma, D. K., Chauhan, P. P. S. (2006) coenurosis status in Afro-Asia region: A review small *Ruminant Research*, **64** :197 - 202.

کیست سنوروس مبتلا بودند که نویسنده مقاله شیوع بالای این آلودگی را در منطقه ناشی از تغذیه سگ‌های گله از امعاء و احشاء گوسفندان ذبح شده در منطقه و عدم درمان این سگ‌ها می‌داند (۴). همچنین در مطالعه دیگری که توسط اسکالا و همکارانش (۲۰۰۲) در ساردینیا در ایتالیا بر روی ۵۶۶ گوسفند صورت پذیرفت تنها دو مورد (۰/۳۵ درصد) آلودگی مشاهده گردید که مشابه نتایج بدست آمده مادر این تحقیق است (۵).

در سال (۱۹۹۷) ابوشهدا در اردن مطالعه‌ای را بر روی ۴۵۱ راس گوسفند انجام داد و ۱۲ مورد (۳ درصد) آلودگی را گزارش نمود. ایشان این مطالعه را از بهار تا پاییز انجام داد (۶).

از آنجا که بیماری سنوروزیس در دام‌ها به درمان پاسخ نمی‌دهد بهترین راه برای کنترل این بیماری پیشگیری از آن می‌باشد. به طور مثال جلوگیری از دسترسی سگ‌ها به امعاء و احشاء لاشه‌ها و همین‌طور درمان داروئی ضد کرمی مرتب در سگ‌های گله می‌تواند به خوبی باعث کنترل این بیماری شود. همچنین در پایان پیشنهاد می‌گردد از آنجا که میزان دقیق و مشخصی از این آلودگی در کشور وجود ندارد مطالعات وسیع‌تر و دامنه‌دارتری در سراسر کشور به خصوص در استان‌های دارای دامپروری بیشتر صورت پذیرد.

تشکر و قدردانی

در اینجا جا دارد از همکاری جناب آقای مهندس شایگان و مهندس تقی زاده مسئولین محترم کشتارگاه بابل کمال تشکر و قدر دانی به عمل آید.

منابع

- ۱- اسلامی، ع. (۱۳۷۶) کرم شناسی دامپزشکی جلد دوم، انتشارات دانشگاه تهران، سستودها، صفحه ۱۱۷ - ۱۱۰.
2. Abo- Shehada, M. N., Jebreen, E., Arab, B. (2002) prevalence of *Taenia multiceps* in sheep in northern Jordan. *Preventive veterinary medicine*, **55**: 201 - 207.
3. Christodouloupoulos, G. (2007) Two rare clinical manifestations of coenurosis in sheep. *veterinary parasitology*, **143**: 368 - 370.
4. Gicik, Y., Kara, M., et al. (2007) Prevalence of *coenurus cerebralis* in sheep in kars province,

